

Pääsatoaika meni jo?

Kesän pääsatoaika on tätä kirjoittaessani täydessä vauhdissa pohjoisessa ja loppunut Etelä-Suomessa.

Pääsatokasvit olivat koko Suomessa kukassa jo juhannuksen aikaan eli viikko pari etujassa. Kesä-heinäkuun vaihteessa säätyyppi muuttui ja sadontulo loppui. Pitempi sade tai kylmä jakso pitää mehiläiset pesässä ja yhteiskunta syö keräämäänsä satoa jopa pari kiloa päivässä. Tästä vuodesta ei tule katovuotta mutta ei huippusatoakaan. Paikkakuntakohtaisia eroja toki aina löytyy.

Pari viime kesää olivat oikeita parveilukeskiä, mutta tänä vuonna on päästy helpommalla. Satoa alkoi tulla jo juhannuksen alusviikolla ja se on tukkinut sikiöaloja. Tarkkana pitää olla, koska sikiöalalle annettu lisätila saatetaan täyttää hunajalla ja emolla munintatila jää siksi vähin. Pesän tuuletukseen pitää myös toimia eli mehiläisten pitää pystyä kuivattamaan keräämänsä sato.

Hunajan käsittely

Hunajat päästään ottamaan hyvissä ajoin pois pesistä. Kun vähintään kaksi kolmasosaa hunajasta on peitetty, niin kakun voi ottaa linkoukseen. Avonaisen hunajan kanssa on mieltävä ja harkittava. Napakka ”räpsäytys” vaakatasossa olevan kakun kanssa paljastaa onko hunaja liian kostea eli hunaja roiskuu kennoista pois. Kosteusmittarilla voi aina testata. Hunaja on helpompi kuivata tarvittaessa kakuilla kuin jo lingotuna. Linkoustilan ilmankosteus on oltava alle 60% niin silloin hunaja ei ime itseensä liikaa kosteutta. Hunaja imee helposti itseensä myös hajuja eli säilytä hunajakakut kuivassa ja

Meden tulo loppunut, kakku jäänyt kesken. Tulisiko loppukesän kasveista mitään?

hajuttomassa tilassa.

Lämpö vanhentaa hunajaa nopeasti eli välttä hunajan kuumentamista tai jos välttämätöntä niin mahdollisimman lyhyesti ja korkeintaan 30 C°:ssa. Hunajan käsittelystä ja laatuvirheistä löytyy materiaalia nettisivuilta (<https://mehiläishoitajat-fi.directo.fi/mehiläishoitajille/hunaja-jasen-pakkaaminen>).

Elokuun varroantorjunta

Tänä kesänä päästään tekemään elokuun varroapunktorjunnat hyvissä ajoin ja huolellisesti. Elokuun torjunta on äärimmäisen tärkeä tulevien talvimehiläisten kehityksen kannalta. Mitä vähemmän punkkeja on kehittyvien talvimehiläisten kiusana sitä terveempiä ja vastustuskykyisempiä talvehtijoita syntyy. Toinen tärkeä seikka on riittävä siitepölyn määrä pesässä nuorten mehiläisten ravinnoksi elokuulla ja Suomen oloihin sopeutunut nuori emo.

Pari viime kesää ja kevättä ovat olleet suotuisat punkin lisääntymisen kannalta. Pitkät sikiöintikaudet ovat saaneet monessa pesässä varroapunkkitason nousemaan tavanomaista korkeammaksi. Nyt on aika kurittaa varroaa. Kun hunajasato on otettu pois pesästä, aloitetaan muurahaishappotai Tymoli-käsittely. Muista sulkea

verkkopohja ja säätää lentoaukon koko 15 cm²:n kokoiseksi. Muurahaishapon ja Tymolin teho perustuu siihen, että vaikuttavaa ainetta on tietty pitoisuus pesän ilmatilassa tietyn ajan (noin 2 vk).

Tänä kesänä on tullut soittoja muutamasta tapauksesta, jossa on merkkejä tai laboratorioissa varmistettuja havaintoja sisuspunkista. Tavallisesti Tymol-tyynyä elokuun torjunnassa käyttävien kannattaa esim. joka kolmas vuosi käyttää muurahaishappoa, jotta sisuspunkki tuhoutuisi.

Sekä Tymoli että muurahaishappo saattavat vaurioittaa torjunta-aineliinan alapuolella olevia toukkia, mikä näkyy avattuina kennonkansina alla olevien sikiökakkujen yläreunassa. Muutama toukka menetetään, mutta samalla voit olla varmempi, että torjunta-ainetta on riittävästi. Emo osaa juosta turvaan ja ehtii vielä munia uusia munia. Onnistunut torjunta takaa, että tulevat talvimehiläiset kehittyvät ilman punkkia.

Hunajasadon poistamisen jälkeen kannattaa antaa pieni annos talviruokaa, jotta mehiläiset rauhoittuvat ja vasta sitten aloitetaan torjunta (aikaisintaan seuraavana päivänä). Aloita varroan torjunnat illalla. Torjunta kannattaa myös ajoittaa hieman viileämmän sääjakson aikaan eli alle 25 C°:een lämpötiloille.

Mittaa lentoaukon korkeus ja säädä leveys niin, että pinta-ala on 15 cm², muurahaishappo ja tymolikäsittelyjen aikana.

Kuvat Maritta Martikkala

Torjuntaliina kehien päälle haihdutusalue takaosaan päin. Korokekehystenä käy esim. sulkuristikon kehys.

Muista sulkea verkkopohja haihdutuksen ajaksi asettamalla esim. levy verkon päälle.

Varroan torjuntaohjeet 2016

Varmista pesien punkkimäärä verkkopohjan laskentalevylle tippuvien punkkien tai esim. pölysokeritestin avulla.

Verkkopohjatesti tehdään heinäkuun lopulla – elokuun puolivälissä kahden viikon tarkkailujaksona. Tulos alle 1 punkki/vrk → elokuun torjunnalle ei tarvetta, jos olet aivan varma, että muurahaisia ei pääse laskentalevylle.

1–15 punkkia/vrk	→	normaalit elokuun torjunnat
>15 punkkia/vrk	→	tehostetut elokuun torjunnat, 2 pitkäaikaiskäsittelyä tai 6 wettex-käsittelyä
0–4 punkkia pölysokerilla	→	normaalit elokuun torjunnat
5 tai useampi pölysokerilla	→	tehostetut torjunnat

Elokuun torjunnat nimensä mukaisesti suoritetaan elokuun aikana, jotta niistä on hyötyä suojaamaan talvimehiläisten kehitystä. Mitä enemmän pesässä on punkkeja sitä aikaisemmin on torjunnat syytä aloittaa.

- Aloita torjunta rauhalliseen pesään, ei heti ravistelun tai voimakkaan häirinnän jälkeen
- Torjunnat on parasta aloittaa illalla, ei kuumalla helteellä
- 2-osastoisten pesien tymol-torjunnassa on tärkeää ruokkia pesiä ennen torjunnan aloittamista
- Kunnollinen haihtuminen vaatii tilaa vähintään 5 - 10 mm geelin ja pussin päällä. Vastavasti tymolin ja wettexin päällä tulee tilaa olla vähintään 3 - 5 mm.
- Tee torjunnat yhtä aikaa naapuritarhaajan kanssa → ei ryöstön kautta tapahtuvaa takaisinsaastunutta

ERI VAIHTOEHDOT VARROANTORJUNNASSA ELOKUUSSA

	Muurahaishappo-geeli	Muurahaishappopussi	Tymol-tyyny	Pistekäsittelyt muurahaishapolla
Tarvikkeet	muurahaishappogeeli-pakkaus, noin 20 mm korotuskehys	65 % muurahaishappoa, 2 - 3 litran muovipussi, keittiöliina joka imee 1,5 dl (noin 15*15 cm)	Tymol-tyyny	wettex-liinan pala n. 7 - 10 cm * 15 cm, 65 % muurahaishappoa
Torjunta-aika	hunajan korjuun ja ensimmäisen ruoka-annoksen jälkeen	hunajan korjuun ja ensimmäisen ruoka-annoksen jälkeen	hunajan korjuun ja ensimmäisen ruoka-annoksen jälkeen	hunajan korjuun ja ensimmäisen ruoka-annoksen jälkeen
Torjunnan kesto	1 x kunnes kaikki happo on haihtunut (noin 2 viikkoa)	1 x kesto n. 14 vrk	1 x kesto 3 viikkoa	neljä torjuntakertaa kolmen päivän välein
Annostelu/säädöt (Langstroth)	1 -osastoiset 200g 2 -osastoiset 300g geelipaketti	1-osastoiset 120 ml, 2-osastoiset 150 ml	1 -osastoiset 1 tyyny 2 -osastoiset 2 tyynyä	1 -osastoiset 25 ml 2 -osastoiset 40 ml 65 % muurahaishappoa
Lentoaukko	15 cm ²	15 cm ²	15 cm ²	15 cm ²
Torjunnan toteutus	Aseta pussi pesän takaosaan, keskelle kehälistojen päälle. Tee pussiin tasaisin välein 4 viiltoa veitsellä Aseta korotuskehys	Happo annostellaan pussin sisällä olevaan liinaan. Liina asetetaan kehien päälle ja vedetään noin 30 mm ulos pussista. Lämpimällä hieman vähemmän, kylmällä hieman enemmän. Haihtumista seurataan vaa'an kanssa. Tavoitteena yksiosastoissa 10 - 12 g/vrk. Kaksiosastoissa 12 - 15 g/vrk	Tymol-tyyny asetetaan yhtenä kappaleena ylimmäisen osaston kehälistojen päälle keskelle pesän takaosaan	Muurahaishappo imeytetään wettex-liinaan (esim. yksiosastoille 10 liinaa minigrip pussiin + 250 ml happoa) Liina nostetaan esim. grillipihdeillä pussista pesän päälle

KARHUT

Keväällä karhujen herättyä talviunilta alkoivat myös mehiläistarhavahingot. Vahinkoja on tähän mennessä tullut 30 erillistä tapahtumaa, joissa pesiä on menetetty noin 60 ja lisäksi parituspesiä.

Tarhaajat ovat kiitettävän aktiivisesti ilmoittaneet vahingot paitsi tietyistä maaseutuelinkeinoviranomaiselle myös SML:n karhuvahinkolomakkeelle. Nettisivujen kartasta voivat kaikki näin nähdä sattuneet vahingot ja tarvittaessa tilata aitatarpeet Farmcompilta (<http://www.farmcomp.fi/yhtystiedot>) jos vahinkoja ilmestyy oman tarhan lähelle.

Työtä tarhaajalla karhuvahingosta riittää, samoin kuin ennaltaehkäisystäkin. Karhuvahingosta korvausta saadaksen karhuvahinko on voitava ulkopuolisen todentaa karhuvahingoksi esim. tassunjäljet, kynsien jäljet tai ulosteet. Tarhaajan pitäisi kaiken muun työn lisäksi ilmoittaa myös paikalliselle petoyhdistymiehelle, jotta tämä voi rekisteröidä karhuhavainnon Tassu-järjestelmään.

Jos karhun karkottamiseksi tarvitsee joskus tulevaisuudessa poliisin virka-apua, niin myös heille pitäisi ilmoittaa joka tapahtuma. Kun sitten apua oikeasti tarvitsee, niin poliisillakin on kirjoissa tiedot useista havainnoista ja vahingonkertoista. Muista siis soittaa hätänumeroon ja ilmoittaa karhun tarhavierailusta. Olisikohan viranomaisilla mahdollista tehdä yhteistyötä, jotta tarhaaja selviäisi yhdellä viranomaisilmoituksella?

Karhukannan hoitosuunnitelma

Tänä vuonna Maa- ja metsätalousministeriö on uusimassa Karhukannan hoitosuunnitelmaa. Keväällä karhuvahinkoja kokeneilta tarhaajilta kyseltiin ideoita ja ehdotuksia karhuvahinkojen estämiseen. Riistakeskuksen erikoissuunnitelma

Karhu antoi juhannuksen alla kyytiä isoille kiville ja kannoille Alvajärvellä. Hyvin hoidettu aita esti pesävahingot tällä kertaa.

Kaija Tunkkari

Toistuvia karhuvahinkoja kokenut tarha Pihtiputaalla on aidattu tupla-aidalla (yllä).

Karhu mellasti kesä-heinäkuun vaihteessa Mesimäen Hunajatarhalla kaivaen maata ja heitellen kantoja. Karhu kaatoi jopa petäjän aidan päälle (kuva vieressä). Tupla-aita esti karhua hajoittamasta pesiä.

Sampsu Junikka

nittelija **Marko Paasimaa** on käyttänyt ideoita hyväkseen suunnittelussa. Paasimaa luonnostelee Karhukannan hoitosuunnitelman, jonka sitten ministeriö lopulta hyväksyy lausuntokierrosten jälkeen. SML:n karhutoimikunta puheenjohtajansa **Pekka Peltotalon** johdolla on aktiivisesti osallistunut Karhukannan hoitosuunnitelman valmisteluun ja käynyt keskusteluita eri tahojen kanssa mehiläistarhaajien karhuongelmista. SML on antanut lausunnon Paasimalle liittyen karhukannan hoitosuunnitelmaan. Lausunto on kokonaisuudessaan luettavissa SML:n nettisivuilla.

Karhuasioihin liittyen SML:n karhutoimikunta on käynyt myös keskusteluita MTK:n suurpetoasioista vastaavan **Timo Leskisen** kanssa. Yhteistyö on järkevää ja hyödyllistä kun molempien tahojen intressit ovat hyvin pitkälle samat.

Karhun kaatokiintiöt

Maa- ja Metsätalousministeriö on karhunkaatokiintiötä koskevan asetuksen muutokseen liittyen pyytänyt SML:lta lausuntoa myös karhun kaatolupien määrästä. Tähän SML on vastannut lyhyesti, että esitetään metsästä varten Suomi jaettavaksi vain kahteen alueeseen aikaisemman neljän sijaan. Näin metsästysluvut voitaisiin kohdentaa paremmin vahinkoalueille myös varsinaisena metsästysaikana. Metsästysajan ulkopuolella toistuvia vahinkoja aiheuttavien karhujen vahinkolupia voidaan metsästysaikaisten kaatolupien lisäksi hakea aina kun tarvetta on.

Karhun metsästyksen liittyvät nimitykset ovat aiheuttaneet jonkin verran sekaannusta. Kaikki kaatoluvat ovat poikkeuslupia, koska karhu on suojeltu eläin. Näitä poik-

keuslupia on sitten kahdenlaisia. Varsinaiseen metsästysaikaan myönnetään kannanhoidollisia poikkeuslupia (nä-mä määritellään asetuksessa) ja kun vahinkoja sattuu toistuvasti jollain tietyllä alueella, niin silloin voi hakea vahinkoperusteista poikkeuslupaa, jonka ehdot ovat aivan omanlaisensa.

Mehiläistarhaajien yhteistyö keskenään on erittäin tarpeellista ja hyödyllistä vahinkojen estämiseksi ja mahdollisten vahinkokarhujen poistamiseksi. Riistakeskuksen kanssa käydyissä neuvotteluissa on tullut esille esim. se, että mehiläistarhaajat ovat anoneet vahinkokaatolupia erittäin vähän viime vuosina (0–2 kpl/vuosi). Kokemuksen mukaan vahinkokarhun poistaminen on kuitenkin lopettanut vahingot mehiläistarhoilta useaksi vuodeksi.

Vahinkokaatolupaa voi hakea paitsi metsästysseura ja yksittäinen tarhaaja, niin myös useat tarhaajat yhdessä. Jos lähekkäin olevilla pienten tarhaajien tarhoilla tapahtuu vahinkoja, on hyvin todennäköistä, että vahingot ovat saman karhun tekosia. SML:n vahinkokartasta saa hyvän kuvan tällaisista toistuvien vahinkojen alueista. Vahinkokaatoluvan hakijan kannattaa tehdä myös tiivistä yhteistyötä paikallisten metsästysseurojen kanssa. Vahinkokaatolupia myönnetään aina kun hakemus on asianmukainen ja perusteltu ja se on aina maksullinen, olipa päätös myönteinen tai kielteinen. Pyydä tarvittaessa ohjeita.

Maritta Martikkala
mehiläishoidon neuvoja

Karhun kaatokiintiö kasvoi

Maa- ja metsätalousministeriö on vahvistanut kannanhoidollisen karhunmetsästyksen kiintiöksi 183 karhua, mikä on 50 karhua enemmän kuin viime vuonna. Luonnonvarakeskus (Luke) arvioi, että Suomen karhukanta on kasvanut noin 15 prosenttia verrattuna edelliseen vuoteen. Tänä vuonna karhuja on arviolta 1720–1840, kun viime vuonna niitä oli noin 1450–1590.

Suomi on jaettu neljään kannanhoitoalueeseen, joiden kesken kiintiö jaetaan seuraavasti:

- Poronhoitoalueella verotusmäärä on 70 eli 18 enemmän kuin viime vuonna. Poronhoitoalueen kiintiön nosto on osoitettu itäiselle poronhoitoalueelle, jonne kiintiöksi tulee 55 karhua. Läntiselle alueelle on osoitettu yhtä iso kiintiö kuin viime vuonna eli 15 karhua.
- Vakiintuneen karhukannan hoitoalueella kiintiö on 77, mikä on 24 karhua enemmän kuin viime vuonna.
- Levittäytymisvyöhykkeellä kiintiö on 23, mikä on 8 karhua enemmän kuin viime vuonna.
- Kehittyvän kannan hoitoalueen määrä 13 karhua on sama kuin viime vuonna.

MMM

MITÄ TEET, KUN KARHU ON KÄYNYT TARHALLA

Dokumentoi tapahtuma, ja ilmoita sekä tapahtumakunnan maaseutuasiemiehelle että paikalliselle petovastaavalle. Petovastaavan on tärkeää saada tieto, jotta hän voi merkitä tiedon viralliseen Tassu-rekisteriin.

Maaseutuasiemiehen pitää nähdä vahinko, jotta voit saada korvausta. Jos virkamiehiä ei saa tarhoille kohtuullisessa ajassa, ota valokuvia vahingosta ennen kuin kasaat pesät pois. Säästä kaikki selvät merkit karhuista. Kynnenjäljet kakuissa ja osastoissa ja tassunjäljet maassa. Korvauksen maksamisen edellytyksenä on, että ulkopuoliset voivat varmistaa, että asialla on todella ollut karhu.

Ilmoita vahingosta myös SML:ään www.mehilaishoitajat.fi/karhut/vahinkoilmoitus

Jos alueellasi on ollut karhuvahinkoja tai riskit ilmeisiä, aita tarha sähköaidalla. Hyvät ohjeet aidan tekemiseen löytyvät www.mehilaishoitajat.fi/karhut

Jos vahingot ovat toistuvia ja alueella on paljon mehiläisiä, hae lupa vahinkokarhun poistamiseen. Lupaa voi hakea myös yhdessä useampi tarhaaja, joiden karhuvahingot tapahtuneet lähialueen tarhoilla. Vahingot voidaan katsoa toistuviksi kun ne rajoittuvat yhden karhun reviiriin kokoiselle alueelle ja näin todennäköisesti saman karhun tekosia. Seuraa SML:n vahinkokarttaa.

Ilmoita joka vahingosta myös hätäkeskuksen numeron poliisille.

Karhuongelmissa voit ottaa myös yhteyttä **Maritta Martikkalaan.**

maritta.martikkala@hunaja.net
050 303 0890

Marja Komppa

Petovahinkojen ennaltaehkäisyopas alkutuotantotilallisille löytyy osoitteesta https://www.mtk.fi/liitot/keskipohjanmaa/fi_FI/etusivu/_files/84013125827894569/default/Petovahinkojen%20ennaltaehk%C3%A4isyopas%20alkutuotantotilallisille.pdf